

Osamosvojitve Slovenije ne bi bilo brez slovenske univerze. Te pa ne bi bilo brez teološke fakultete

Oktobra bodo študentje ponovno prestopili prag univerzitetnih predavalnic. Študentje ljubljanske univerze bodo to naredili v jubilejnem letu, saj bo njihova univerza praznovala 100-letnico. Zato smo v goste povabili Roberta Petkovška, dekana teološke fakultete, da nam je odstrl vlogo te fakultete pri ustanavljanju univerze, obenem pa smo se z njim pogovarjali o pomenu študija filozofije in teologije.

▶ **V nedeljo, 8. septembra, je papež Frančišek obiskal Petra Opeko na Madagaskarju. Ti si Petrov prijatelj – ko je v Sloveniji, Peter stanuje tu v hiši, kjer se pogovarja. Tu je bival tudi kot študent teologije ... Kako si doživljal ta obisk?**

Peter je član naše Misijonske družbe lazaristov in ga zato doživljamo kot sobrata. V njegovem delu se kaže karizma sv. Vincencija, ki jo živijo naši sobratje doma in po svetu. Ko smo papežev obisk spremljali po televiziji, smo se veselili s Petrom in njegovimi ljudmi, posebej ko smo videli veselje papeža Frančiška. Ta je s seboj na obisk k Petru povabil našega vrhovnega predstojnika Tomaža Mavriča, Slovenca. Kdor je Petrovo skupnost doživel v živo, ve, kako iskreno se znajo veseliti ti ljudje, zlasti otroci, in kako globoko je v njih upanje, ki jim ga evangelij prinaša. Peter je prepričan, da se

lahko Zahod od teh ljudi uči veselja in upanja, ki ju le-ta izgublja.

▶ **To upanje in veselje se je lepo videlo na posnetkih papeževega obiska. Toda pojdiva k drugi temi. Letos obhajamo 100-letnico Univerze v Ljubljani. »Zgodovina Univerze v Ljubljani je sestavni del novejšje slovenske, jugoslovanske in evropske zgodovine. Lahko rečemo tudi nasprotno: skozi zgodovino Univerze v Ljubljani lahko jasno zaznavamo splošne zgodovinske tokove v družbi,« pravi zgodovinar Božo Repe. Najbrž se z marsikatero njegovo trditvijo ne moremo strinjati, s to pa se lahko in lahko dodamo, da se na eni od ustanoviteljic Univerze, teološki fakulteti zrcali zgodovina katoliške Cerkve v Sloveniji...**

Stoletnica Univerze je pomembna. Ko se v zadnjem času več

posvečam delovanju Univerze v Ljubljani, njeni ustanovitvi in zgodovini, si mislim, da brez Univerze Slovenija ne bi dozorela za samostojnost. Duh, iz katerega se je leta 1991 rodila slovenska država, je na pomemben način zorel tudi znotraj Univerze. Do neke mere drži, da zgodovina Univerze in teološke fakultete odsevata zgodovino naroda. Različni politični sistemi so univerzo pretresali; spreminjali so njeno strukturo ali celo osebje. Treba pa je reči, da se je Univerza rodila kot zdrav otrok – od samega začetka leta 1919 se je zavedala svoje avtonomije. Povsod po svetu univerza velja za avtonomno skupnost učiteljev in študentov. Naša univerza je na različne politične vplive znala odločno, kritično, pokončno, avtonomno odgovarjati, če seveda pustimo ob strani čas komunizma. Tudi danes skuša politika vplivati na univerzo. Naj omenim lanskoletni poskus stranke Levica, da se pristojnosti teološke fakultete zmanjšajo ali da se fakulteta celo izključi iz univerze. Odgovor univerze je bil jasen: kot avtonomna ustanova mi sami članice sprejemamo in odpuščamo. V vrvežu zunanjih sprememb Univerza ohranja in brani svojo raziskovalno neodvisnost.

Teološka fakulteta je med ustanovitelji Univerze in vendar je bila leta 1950 izključena iz nje. 4. marca 1952 je Svet za prosveto in kulturo pri vladi Ljudske republike Slovenije dekanatu Teološke fakultete sporočil: »Z ozirom na ustavne določbe o ločitvi cerkve in države Vam sporočamo, da z 31. junijem t.l. fakulteta preneha biti državna ustanova.« 31. junij pa je datum, ki sploh ne obstaja!

Drži. Komunizem je v nasprotju s stoletnimi standardi uničeval akademsko svobodo, a mu to niti v Sovjetski zvezi ni povsem uspelo.

Kakšna pa je bila vloga teološke fakultete pri samem ustanavljanju Univerze?

Držnem si reči, da ključna. V »uradnem« zborniku ob 50-letnici Univerze je zgodovinar Metod Miškuž zapisal: »Prav teologi so bili tisti,

ki so pokazali vseučiliški komisiji edino pravo pot, da je treba iskati rešitev vprašanja ljubljanske univerze le na domačih tleh.« Ti so le tri dni po prvi seji komisije za ustanovitev univerze, 5. decembra 1918, zahtevali, da se univerza ustanovi v Ljubljani. Nekateri liberalci so tedaj menili, da je nevarnost nemškega potujčevanja mimo in da zato univerze ne potrebujemo. Drugi so trdili, da je bolje, da z ustanavljanjem univerze počakamo, pouk pa naj se začne v Zagrebu ali Beogradu na katedrah, ki bi jih v ta namen na novo ustanovili. Za nekatere – celo za slavista Franceta Kidriča – slovenščina niti ni bil jezik, ampak narečje, dialekt. Zanje univerza ni bil slovenski, ampak vsejugoslovanski problem, ki naj bi ga reševali »jugoslovansko«, z uporabo skupne terminologije v srbsčini. Končno bi nekateri univerzo ustanovili v Trstu, ne v Ljubljani.

Tako so razmišljali celo veliki intelektualci – Kidrič, Plemelj ali Zarnik –, teologi pa so jasno zahtevali: Ljubljana, slovenščina, takoj!

Kdo pa so bili ti teološki profesorji, ki so imeli odločilno besedo pri ustanavljanju teološke fakultete?

Fakulteto je mogoče ustanoviti, če imamo zanjo dovolj učiteljev z javno priznanimi znanstveno-pedagoškimi naslovi. Medicinska fakulteta jih takrat ni imela dovolj, zato je začela le z dvema letnikoma. Za teološko fakulteto pa so bili profesorji že pripravljeni. Iz Celovca sta prišla Lambert Ehrlich in Gregorij Rožman, iz Gorice Josip Srebernič, z Dunaja Josip Ujčič, iz Maribora Franc Ks. Lukman in Matija Slavič. V ljubljanskem bogoslovju pa so pred ustanovitvijo fakultete učili brata Franc in Aleš Ušeničnik ter Janez Zore. Slednjim trem je zagrebška univerza že marca 1919 priznala »naučno spremu«, to je naziv profesorja. Temelji teološke fakultete so torej že bili postavljeni. O tem bo kmalu izšla knjiga z naslovom Učitelji teološke fakultete za ustanovitev in ohranitev Univerze v Ljubljani, ki jo je pripravil profesor Bogdan Kolar s sodelavci.

Kakšna pa je bila pri ustanavljanju univerze vloga drugih in politike?

Gonilna sila pri ustanavljanju univerze je bil gotovo pravnik Danilo Majaron, nekdanji gojenec Alojzijevejšča. Na Dunaju je začel s študijem teologije, končal je kot pravnik. On je dosegel, da je oblast v Beogradu marca 1919 privolila v ustanovitev univerze v Ljubljani – a že 1. aprila je »minister prosvete« Davidović sporočil, da predloga ne bo mogoče uresničiti. Majaron je takoj interveniral pri podpredsedniku vlade, duhovniku dr. Antonu Korošču. Ta je 2. julija na seji vlade, ki jo je v odsotnosti predsednika vodil kot podpredsednik, dosegel sklep o ustanovitvi univerze v Ljubljani. Sklep je bil osnova zakona o ustanovitvi univerze, ki ga je 23. julija podpisal

prestolonaslednik Aleksander. Že od samega začetka pa je beograjska oblast poskušala univerzo omejiti ali jo ukiniti – motili sta jo zlasti medicinska in teološka fakulteta. Univerza je tem pritiskom uspešno kljubovala, zahvalo Danilu Majaronu in Antonu Korošču pa je pokazala s tem, da je Majarona ob desetletnici ustanovitve imenovala za prvega, Korošca ob dvajsetletnici pa za tretjega častnega doktorja. Poudarjam neprecenljivo vlogo Majarona.

▶ **Zanimivo, da so v tistem času bili nekateri profesorji teološke fakultete tudi rektorji univerze. Najbrž so s tem dali pečat celotni univerzi.**

Učitelji na univerzi so bili različnih ideoloških prepričanj – liberalnih in konservativnih –, univerzo pa so vodili »krožno«, enkrat z ene, drugič z druge fakultete. Izmed teologov sta bila rektorja po enkrat Aleš Ušeničnik in Franc Ksaver Lukman, dvakrat pa Matija Slavič, ki se ga letos posebej spominjamo kot odličnega pogajalca na pariški mirovni konferenci. Tam mu je uspelo prepričati vodilne, da so Prekmurje prepustili deželi matici.

▶ **Slaviča na neki način občudujem. Bil je dober prevajalec Svetega pisma iz hebrejščine – in za to delo moraš imeti ogromno znanja –, obenem pa tako spreten diplomat (na svetovni ravni – mirovne konference so se udeležile evropske države in Amerika!), ki je celo pokrajino »pripeljal« v naročje Slovenije.**

Že študij v dunajskem Avguštineju, kamor ga je škof poslal leta 1901, ga je postavil v središče sveta. Kot jezikovni talent se je razen v latinščini pogovarjal v zahodnih evropskih in v slovanskih jezikih – kot biblicist pa se je izpopolnil v hebrejščini, aramejščini, arabščini in stari grščini. S tem – pa tudi kot poznavalec zgodovine – je moral v Parizu narediti močan vtis. Ne smemo pa pozabiti na Frana Kovačiča, njegovega prleškega rojaka, zgodovinarja in profesorja v mariborskem bogoslovju,

Robert Petkovšek s Petrom Opeko na Madagaskarju leta 2015, ko je imel tam duhovne vaje za duhovnike.

ki je Slaviča »zalagal« z najboljšimi zgodovinskimi argumenti.

▶ **Zanimivo, da teološke fakultete niso takoj po vojni izključili iz Univerze, ampak pozneje. Profesorji teološke fakultete, tudi tisti, ki so bili rektorji Univerze, so bili po vojni preganjani. Ušeničnika so izključili iz Akademije znanosti in umetnosti, Slavič je moral v izgnanstvo ...**

Po vojni so iz Akademije na diplomatski način odslovili največje duhove in domoljube, filozofa Aleša Ušeničnika in Franceta Vebra. Ušeničnik je bil izjemno jasen mislec – v Rimu so ga med študijem imenovali »angelski um«. Za Vebra pa lahko rečemo, da je bil največji slovenski filozof. Staliniščno navdahnjen filozof ga je po vojni iz predavalnice nagnal s puško. Pred vojno je leto za letom izdajal nove knjige, v katerih je za tuje filozofske izraze iskal slovenske, po vojni pa se je preživljal tudi z lektoriranjem verskega lista Družina. Za seboj je pustil celo filozofsko šolo. Izključili so tudi znamenitega pravnikarja Leonida Pitamica, avtorja izjemne knjige o državi, ki se je kot rektor boril za ohranitev univerze; bil je globoko veren, v župniji na Viču pa je vodil Vincencijevo konferenco, namenjeno delu za uboge.

▶ **Ali obstaja kakšna znanstvena raziskava ali doktorat, v katerem**

je obdelana izključitev teološke fakultete iz Univerze? Ali morda kako je tajna policija »spremljala« profesorje in študente fakultete?

Problematiko raziskuje doktorski študent Dejan Pacek. Arhivi verske komisije, ki jo raziskuje, razkrivajo njeno izjemno zanimanje za fakulteto. Ta je med profesorji iskala takšne, ki bi ji o fakulteti poročali, zlasti o tem, ali se profesorji in veliki kancler držijo smernic komunistične oblasti. Fakulteta je bila pod nenehnim nadzorom. Predsednik verske komisije je bil podpredsednik izvršnega sveta – oblast je torej imela Cerkev pod najstrožjim nadzorom. Podpredsednik vlade je bil gotovo najtesneje povezan z Udbo, ki ji je žal uspelo najti tudi kakšnega sodelavca med profesorji.

▶ **Zanimivo se mi zdi, da so povojne oblasti sicer izključile teološko fakulteto iz univerze, niso je pa uničile. Pa bi jo lahko. Ali ti je znano, zakaj so jo tolerirale?**

Oblast se je zavedala pomembne vloge, ki jo ima Cerkev med ljudstvom. Ukinitve fakultete bi zato sprožila odpor. Že Milan Vidmar, ki ni skrival svoje privrženosti komunizmu, je leta 1929 kot rektor kralju Aleksandru pojasnil: »Glejte, veličanstvo, v slovenskem narodu ima duhovščina močan vpliv – zato se Teološke fakultete ne dotikajte.« Tega se je zavedala tudi povojna

oblast in je Cerkev spremljala »v ro-kavicah«, tudi tako, da je že zgodaj začela razvijati sociologijo religije in bi si jo podredila tudi na ta fini način pod pretvezo znanstvenosti. Oblast je sociologijo religije spreminjala v orožje proti Cerkvi in njena spoznanja iz preteklosti še danes marsikdo uporablja v ta namen.

➤ **Ob demokratizaciji je bila teološka fakulteta spet vključena v Univerzo. Najbrž je šlo s tem samo za vzpostavitev normalnega stanja.**

Fakulteta je bila ponovno sprejeta v univerzo leta 1992. Dekani fakultet, ki so o tem odločali v Senatu Univerze, so bili malce zmedeni, a končno je bila fakulteta večinsko sprejeta nazaj na svoje staro mesto. Danes je fakulteta lepo sprejeta na univerzi in iz pogovorov z dekani fakultet vidim, da teološko vedenje – čeprav drugačno od naravoslovnih ali družboslovnih znanj – vidijo kot sestavni del celote vseh vedenj, združenih v univerzi.

➤ **Nekateri pa menijo, da je fakulteta s to vključitvijo izgubila avtonomijo.**

Fakulteta ima znotraj univerze miselno avtonomijo, ki jo univerza brani, delovati pa mora v skladu z državnimi zakoni. Ti nas nekoliko omejujejo, saj za teološkega profesorja ni pomembna samo znanstvena usposobljenost, ampak tudi

S svojim priljubljenim profesorjem Jeanom Greischem in z že pokojnim Jean-Louisom Chrétienom, dvema znamenitima francoskima filozofoma .

ROBERT PETKOVŠEK (1965)

je doma iz Godoviča. Po gimnaziji je na Univerzi v Ljubljani nadaljeval redni študij grščine, sociologije in filozofije, teologijo pa izredno na teološki fakulteti. Diplomiral je iz stare grščine, sociologije kulture in teologije, doktoriral pa iz filozofije na Katoliškem inštitutu v Parizu, kjer je filozofijo v letih 1992–1995 tudi študiral. Leta 1991 je bil posvečen v duhovnika, leta 1995 je začel predavati na teološki fakulteti, leta 2016 pa je bil izvoljen za dekana Teološke fakultete.

moralna, osebna in doktrinalna primernost. Tu se zaplete ob vprašanju: Kaj pomeni primerna osebna? A prav to teologija zahteva – kriterij je evangelij in težko ga razlaga nekdo, ki evangelija sam ne živi. Niti tega, kaj duh evangelija je, ne morem določati sam, ampak v skupnosti, ki ji je evangelij bil zupan in jo imenujemo Cerkev. Poučevanje teologije ni samo abstraktna teorija, ampak je pričevanje. Tej normi sledijo vse katoliške teološke fakultete. Pri nas pa v državnem zakonu ni osnove, ki bi vodstvu omogočala odsloviti učitelja, ki ne živi v skladu z evangelijem. Hvala Bogu, v praksi takšnih zapletov ni. Katoliška teologija v svojem jedru ni abstraktna matematika, ampak je življenje samo; je vedenje, ki izhaja iz življenja in je tu za življenje – da bi imeli več življenja in da bi to življenje bilo življenja bogato življenje. To je tudi poslanstvo Cerkve, ki ji teologija služi. In prav tega se nekateri bojijo in vidijo v tem ideologijo. S tem, da je izvorno povezana s Cerkvijo, teologija ne izgublja znanstvene avtonomije. Cerkev ji intelektualne avtonomije ne odvzema, ampak jo zavezuje temu, da služi življenju.

➤ **V zadnjih letih se je spremenila struktura študentov teološke fakultete. Včasih je bila večina študentov kandidatov za duhovništvo, danes pa večino že sestavljajo laiki. Verjetno to za fakulteto pomeni nove izzive?**

Število študentov upada, ne samo na fakulteti, ampak tudi na univerzi. Velik je tudi upad duhovniških in

redovniških kandidatov. Povečalo se je število laških študentov in študentk, ki jim je fakulteta odprta in od katerih so mnogi zelo zavzeti za teologijo. Zdi se, kakor da si mnogi ne upajo odgovoriti na izziv duhovniškega, redovniškega poklica. Laike pa fakulteta pripravlja za poslanstvo na drugih področjih v družbi. Zato poleg teologije ponujamo študij religijologije, ki usposablja študenta za delo na področju različnih kultur in verstev, programe družinske in zakonske terapije, karitativnega dela, gešalt pedagogike ali duhovnosti. Po različnih kanalih poskušamo ljudem posredovati evangeljsko sporočilo vere, upanja in ljubezni. To je temeljni cilj našega dela.

➤ **Torej skušate odgovarjati na izzive današnjega časa.**

Najnovejši papeški dokumenti, ki globalno usmerjajo naše delo v tem »pomešanem svetu«, poudarjajo odprtost za vse nove izzive. Govorijo o kerigmatični teologiji, to je o teologiji, ki se dotakne človekovega srca. Tudi danes, na pragu digitalne dobe, je človek le človek, željan upanja, ljubezni in sprejetosti. Poslanstvo teologije je, da človeku pripravi to žimnico, na kateri lahko po truda polnem dnevnem delu v miru obnovi svoje moči in se pripravi za nove izzive. Brez te notranje orientacije je človek vnaprej izgubljen in ne bo imel notranje moči za premagovanje življenjskih zahtev. Študijem, ki so usmerjeni navzven, poskušamo dati teološko bazo, da bi diplomanti zajemali iz notranje polnosti, ki jo prinašajo vera, upanje in ljubezen.

▸ **Omenil si religiologijo, proučevanje verstev. Teološka fakulteta v Ljubljani je bila v zgodovini eku­mensko odprta za sodelovanje. Kot znamenja časa pa postajate odprti tudi za druga verstva, ne samo za druge krščanske Cerkve. Najbrž je to spet nekaj novega za fakulteto.**

Danes smo potopljeni v bazen različnih kultur in verstev. Tega se ne bojimo – to jemljemo kot izziv, ki nas zavezuje k poglobljanju v bistvo naše vere, k prečiščevanju naše krščanske identitete, da bi še bolj pristno živeli evangelij. Prihodnost sveta je le v evangeliju. Zato se lahko teologija popolnoma odpira sodobnim izzivom, ne da bi izgubila ravnovesje in razum. V tem je moč teologije, ki je ideologije nimajo. Sicer pa je fakulteta že od samih začetkov gledala onkraj slovenskih meja, najprej v slovanski prostor. Pred vojno je bil profesor Franc Grivec en največjih strokovnjakov za sv. Cirila in Metoda, za skupne verske korenine slovanskih narodov. To izročilo danes nadaljujemo. Pred kratkim smo navezali tesne stike s sankt­pet­burško duhovno akademijo v Ru­siji. Stike pa imamo tudi z islamom. Prav te dni organiziramo simpozij ob 800-letnici srečanja med sv. Frančiškom in sultanom. Drugih verstev in kultur ne jemljemo kot nasprotnike, ampak kot zaveznike pri delu za skupno dobro.

▸ **Danes si dekan teološke fakul­te­te, a študij teologije ni bil tvoja prva odločitev, ampak si na filo­zofski fakulteti študiral najprej grščino in sociologijo kulture. Zakaj prav grščino?**

Po gimnaziji sem se vpisal na filozofsko fakulteto, ker mi je bilo dano predavanje iz stare grščine obiskovati že v gimnazijskem času, a teologija je bila vedno moja prva izbira, ki je zaradi drugih okoliščin nisem mogel uresničiti. Pozneje sem ugotovil, da sociologija kulture ni tako blizu teologije, kakor sem mislil, in mi je bilo žal, da se nisem raje posvetil še študiju kakšnega starega jezika. V antiki so ljudje mislili

S profesorji teoloških fakultet iz Ljubljane in Zagreba.

drugače, bolj zgoščeno, in nekaj posebnega je to misel prebrati v izvornem jeziku, ne v prevodu. V teologiji pa sem vedno čutil misel, ki te tudi nahrani in ne samo seznanja. In ko me vprašajo, zakaj sem se odločil za teologijo, duhovništvo in lazariste, iskreno povem, da se nisem posebej odločal, ker sem v tem vedno že bil in nisem nikoli čutil, da bi iz tega izstopil – ničesar ne bi zamenjal za kaj drugega. Karkoli drugega bi se mi zdelo premalo – sem malo razvjen! Posebno bogastvo pa so tudi sobrati, ki jih človek v skupnosti pridobi.

S pokojnim vietnamskim kardinalom Van Thuanom (ikono vietnamske Cerkve) pred Postojnsko jamo.

▸ **A na teološki fakulteti predavaš filozofijo, kar je nekaj drugega kot teologija.**

V mojih očeh filozofije ni mogoče ločiti od teologije. Filozofija je veda, ki te direktno zavezuje k iskanju univerzalne resnice. Je varovalka v našem duhovnem svetu, ki nam narekuje, naj resnico iščemo brez vsakega interesa. To je temeljna naloga duha. Človeško srce pa se ne zaustavi tukaj – usmerjeno je globlje, k skrivnosti, za katero evangelij pravi, da je življenje, skrito v Bogu. Resnica je vedno v službi življenja. Ničesar si človek ne želi bolj kakor življenja v polnosti. Ta evangeljska resnica je predmet teologije.

▸ **Končal si študij klasične grščine, ki pa je za študij teologije in filozofije velikega pomena. Velika dela tako filozofije kot teologije so napisana v tem jeziku.**

Vsako leto bolj cenim – v preteklosti tega nisem znal – bogastvo starih izročil in besedil in se čudim duhovnemu bogastvu, ki ga nosi v sebi Sveto pismo. Pride trenutek, ko začutiš, da je v Svetem pismu razodeta beseda kruh, hrana. Vse to bogastvo se skriva za temi jeziki. Če je le mogoče vsak dan kaj preberem v grškem ali latinskem jeziku. Ali pa prek slušalk poslušam, saj je precej latinskih in grških besedil, zlasti Sveto pismo, že posnetih na

internetu. Vsekakor pa čutim potrebo, da imam pred seboj izvirkine.

✦ **Tudi pri doktoratu ti je prišla prav grščina.**

Doktorat sem pisal o tem, kako je Martin Heidegger, nemški filozof, bral in razlagal Platona, grškega filozofa, in kako je Platon vplival na zahodno izročilo, na Aristotela, na srednji vek in na novoveško filozofijo. Tu sem imel opraviti tudi z grškimi in latinskimi besedili. Doktorat sem pripravljaval v francščini in kar nekajkrat se je zgodilo, da kakšnega grškega ali latinskega besedila nisem našel v francoskem prevodu, zato sem ga moral prevesti sam – to je neprijetna izkušnja, prevajati iz jezika, ki ni tvoj, v jezik, ki ni tvoj. Branje v starih jezikih pa je počasno, od besede do besede, a prinaša skrivnostno zadovoljstvo. Da vstopiš v stare jezike, ki so zelo zgoščeni, moraš dovoliti, da se tudi »v tvoji glavi« spremeni način razmišljanja. Šele tedaj uspeš »dešifrirati« avtorjevo misel.

✦ **Ko govoriš o grški filozofiji, ki so spoznaval v izvirkini, se morda poraja vprašanje, zakaj naj bi prebiral to filozofijo, dela, ki so bila napisana pred več kot dva tisoč leti? Ali ni sodobnost čisto drugačna od takratnega časa?**

Sodobni svet je v veliki tekmi pridobivanja novih tehnologij in spoznanj. Ta tekma pa je vedno bolj pospešena. Filozofija in teologija pa sta bolj počasni in človeka opozarjata na temeljne vrednote, ki niso v tem, koliko imam, ampak kdo sem. Obe vedi odpirata človeku okno k samemu sebi, da razmišljam o temeljnih življenjskih vrednotah. Te vrednote moram imeti pred očmi, če hočem ostati človek. Če hočemo, da bo jutrišnji svet še človeški, moramo filozofijo in teologijo postaviti na prvo mesto, ker je njuno poslanstvo v tem, da izčiščujeta podobo človeka. Filozofija in teologija ustvarjata modrost.

✦ **Filozofija in teologija bistrta podobo človeka, praviš. Najbrž pa bo človek, ki ima to izobrazbo, prej razkrinkal razne manipulatorje današnjega časa in bo na podlagi znanja, ki ga je prejel pri študiju, bolj odporen proti manipulacijam sodobnega časa in bo kritično presojal dogajanja okrog sebe.**

Aristotel je vedel, da je filozofija veda svobodnega človeka, ki ni vpet v interese. Filozofija in teologija človeka rešujeta raznih interesov – postavljata ga pred ogledalo samega sebe, vesti in Boga. Ko si enkrat pred samim seboj, si ne moreš lagati. To

edino človeka osvobaja. Nemški filozof Schelling je dejal, da je alfa in omega filozofije svoboda. Filozofija in teologija človeku pomagata, da se osvobodi in se znebi hlapčevanja, predvsem hlapčevanja svojim osebnim interesom, in služi resnici in skupnemu dobremu. Sodobna kultura posebej potrebuje smerokaz, ki vodi k temu.

✦ **Po teh besedah bi današnjemu Slovcu najbrž priporočal poglabljanje v filozofijo**

Sokrat je verjel, da je vsak človek po svoji najgloblji naravi filozof. To je, da je poklican predse, da se ovednoti, da se oblikuje in čim bolj uresniči samega sebe v svoji človečnosti. Lahko sem hiperaktiven na stotih področjih – toda kje sem jaz? Pomembno je najprej biti v pristnem, ne lažnem stiku s samim seboj – to je filozofija. Vse drugo sledi.

✦ **Bil si tudi direktor Katoliškega inštituta. V njegovem okviru deluje fakulteta za poslovne vede. Nekateri ljudje se sprašujejo, zakaj prav ta fakulteta (za »biznis«)? Ali se ne bi bolj spodobilo, da bi začeli s kakšno drugo fakulteto?**

Se strinjam, a v tistih okoliščinah drugih možnosti ni bilo. Ima pa od samega začetka ta fakulteta posebno poslanstvo – vnašati čim več etične drže v poslovne vede. Nekateri bi hoteli, da bi Katoliški inštitut poučeval samo etiko, a to ni mogoče, saj se takšen diplomant ne bi mogel zaposliti. Zato se je ustanovilo fakulteto, ki bi izobraževala zaposljive diplomante, za katero je bilo na voljo zadostno število učiteljev in je bila s finančnega vidika dosegljiva. Tehnične ali biomedicinske fakultete so drage, diplomanti humanistike pa so težko zaposljivi. Študij ekonomije je cenejši, obenem pa diplomanti ostajajo na družbenem področju, v katerega lahko prinašajo etični naboj, ki ga Katoliški inštitut postavlja v središče svojega izobraževanja.

Božo Rustja

[bozo.rustja@ognjisce.si]

Kot dekan s študenti fakultete.